

Марко АНДРУН*
Војна академија
Универзитет одбране
Министарство одбране Републике Србије

УДК 342.4(497.11)''2006''
DOI: 10.5937/adpn2303099A
Прегледни научни рад

РАСПУШТАЊЕ ПАРЛАМЕНТА ПРЕМА УСТАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2006. ГОДИНЕ: НЕКА ОТВОРЕНА ПИТАЊА

Сажетак

Овај чланак обухвата четири дела. У првом делу рада, објашњена су у најважнијим ставкама овлашћења за распуштање парламента у циљу формирања основних теоријских оквира овог уставног механизма престанка мандата парламента пре истека мандата његових чланова, са посебним освртом на његову правну регулативу у Републици Србији. У наредним деловима деловима рада, базирајући се на претходно утврђеним теоријским оквирима механизма распуштања парламента, указано је на правну природу распуштеног парламента и његова ограничења, а потом и на нека отворена питања која се односе на распуштени парламент у Уставу Републике Србије од 2006. године не бисмо ли дали своје мишљење који су разлози за распуштање парламента и који су то текући и неодложни послови које распуштени парламент обавља, што би требало јасније дефинисати у некој будућој ревизији устава и закона како би се у пракси избегла различита и погрешна тумачења.

Кључне речи: парламент, распуштање парламента, правна природа и ограничења распуштеног парламента, неодложни послови распуштеног парламента, разлози за распуштање парламента.

* Аутор је асистент на Војној академији Универзитета одбране Министарства одбране Републике Србије. Електронска адреса аутора: markoandrun@yahoo.com.

1. УВОД

Начело поделе власти представља стуб сваке модерне демократске државе која се заснива на принципима владавине права. Штавише, може се рећи да је ово начело „бедем“ модерног конституционализма који обезбеђује да се организација и функционисање целокупне државне власти врши од стране различитих надлежних органа - законодавних, извршних и судских, који, у оквирима које право одређује, врше своје уставом регулисане државне функције. Међутим, иако су се поједини представници уставноправне доктрине снажно борили за одвајање законодавне, извршне и судске функције у процесу вршења државне власти, њихова повезаност је нераскидива јер представљају елементе уставног система једне државе. Као апстрактни ентитет правног карактера, држава се заснива на координацији и сарадњи својих органа. Супрематија и врховни положај у хијерархијској лествици моћи и утицаја једног од државних органа не постоји у систему који се заснива на начелу поделе власти. У њему је акценат на равноправном делању свих државних органа у оквиру уставом утврђених надлежности у циљу стабилног и законитог функционисања читаве друштвене заједнице у уставном поретку. Механизам распуштања парламента се у класичној теорији уставног права најчешће одређује као конститутивни елемент парламентарног система власти без којег он не би могао постојати и правилно функционисати. У циљу обезбеђивања еквилибријума између законодавне и извршне власти, неопходно је да у њиховом међусобном односу постоје инструменти заштите који ће им гарантовати равноправан положај. Уколико устав предвиди могућност да парламент као законодавно тело може изгласати неповерење влади из одређених разлога и тиме утицати на престанак вршења њеног мандата пре истека редовног трајања, нужно је да у парламентарном систему власти, као пандан политичкој одговорности владе пред парламентом, постоје механизми који ће и влади омогућити да утиче на превремени престанак легислатуре парламента у случају незадовољства његовим начином функционисања и делања. Тај механизам се управо огледа у могућности владе да учествује у распуштању парламента. Неспорно је да је право распуштања парламента важно обележје данашњег парламентаризма, иако би равнотежа власти као основна претпоставка парламентаризма теоријски могла, истина јако ретко, постојати и без коришћења овог права. По узору на многе државе данашњице, Република Србија данас прихвата начело поделе

власти. У нашем уставном поретку предвиђен је институт распуштања парламента чији сегменти нису у потпуности дефинисани важећим прописима у Републици Србији, што отвара и дилеме да ли је распуштање парламента „оруђе“ у рукама извршне власти које она увек из било ког разлога, па чак и без оправданог разлога, по сопственој политичкој процени, може да употреби против актуелног парламентарног сазива или се тачно зна у ком моменту може да га употреби, из којих разлога и под којим условима. Такође, у нашој уставноправној доктрини спорно је и који су то неодложни послови које распуштени парламент може да обавља у нашем уставном систему, имајући у виду да Устав и Закон о Народној скупштини само уопштено наводе да распуштени парламент обавља текуће и неодложне послове не прецизирајући који су то неодложни послови, те ћемо у даљем тексту дати нека своја размишљања у погледу наведених дилема и потенцијалних начина њиховог решавања у будућности.

2. О ОВЛАШЋЕЊИМА ЗА РАСПУШТАЊЕ ПАРЛАМЕНТА УОПШТЕ СА ОСВРТОМ НА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Сваки државни орган, па и парламент као бедем модерне представничке демократије, има свој период трајања јер не постоји могућност да било која особа доживотно обавља послове повезане са сувереношћу.¹ Носиоци државних функција се мењају по природи ствари протеком времена, а државна власт опстаје као јединствена одолевајући притисцима времена. У својству органа законодавне власти, „посао парламента је да разговара, да дебатује и да својом расправом обезбеди оно што жели од стране извршне власти – владе“;² без обзира ко су

¹ Жан Боден је става да је сувереност апсолутна и временски неограничена власт једне државе и на унутрашњем и на спољном плану. Државна власт легитимна је ако и у мери у којој се не мора даље легитимисати. Сувереност легитимише тиме што искључује све друге могуће легитимације, па и само питање легитимности. – Цитирано према: Герд Релеке, „Сувереност, сувереност државе, сувереност народа“, *Трећи програм: избор*, Радио Београд, Београд, бр. 3-4/2007, стр. 174.

² Strathearn Gordon, *Our parliament*, The Hansard Society, London, 1945, стр. 44. „Парламент је место и институција где се одвија разговор, где се збори, говори ... У парламенту грађани доносе одлуке које сматрају најзначајнијим за свој живот и опстанак. Зато је ово централна и најважнија политичка и представничка институција једне земље, основна институција политичке демократије, за коју се у другим језицима и земљама употребљавају и термини као што су: конгрес, веће, дом, сабор и слично“. – Драган Батавељић, *Упоредна анализа законодавне власти бивших југословенских земаља (Том I)*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2002, стр. 67. У вези са наведеним, Владан Петров сматра да је „парламент основна институција савременог уставног права и неопходна организациона претпоставка за остваривање представничке демократије. Парламент се, по правилу, у

чланови парламента у актуелном парламентарном сазиву. Мандат чланова парламента је орочен баш као што је орочен и мандат самог парламента као носиоца законодавне власти. Тај период трајања једног састава парламента или мандат парламента назива се легислатура. Међутим, уставна реалност не поклапа се увек и у потпуности са теоријом уставног права. Чињеница да су бирачи на одређеним парламентарним изборима изабрали један састав парламента не значи да ће тај састав парламента током целокупне легислатуре бити по вољи бирача као носиоца суверености који су тај састав парламента претходно изабрали. Како легислатура парламента одмиче, подршка бирача актуелном саставу парламента је све мања јер је у људској природи већине грађана да, у већој или мањој мери, критикују власт.³ У парламентарном систему, подела власти подразумева постојање равнотеже између различитих носилаца различитих грана власти. Управо из наведеног разлога у државама чије уређење почива на парламентарном систему власти постоји политичка одговорност владе пред парламентом, тј. могућност да парламент изгласа неповерење влади у случају испуњења тачно прописаних услова, али као противтежа постоји и могућност извршне власти да распусти парламент пре истека легислатурног периода. „Теорија и пракса парламентарног система су инспирисане идејом да између законодавне и извршне власти постоји међузависност и сарадња како у организационом тако и у функционалном смислу. Влада произлази из парламента и одговорна му је за свој рад због чега парламент може изгласати неповјерење влади. Равнотежа се постиже тиме што може доћи до распуштања парламента, о чему одлучује шеф државе, било на приједлог владе, било самостално што је најчешћи случај“.⁴ „Распуштањем парламента престаје мандат свих посланика пре истека мандатног периода на који су посланици изабрани. Распуштање парламента је својеврсна санкција за парламент који, из различитих разлога, није у могућности да обавља своје надлежности. Парламент престаје са

уставној теорији одређује као народно представништво које врши законодавну функцију као своју основну функцију ... расправа чини основну делатност ове институције“: – Владан Петров, „О еволуцији и значају парламента“, *Правни живот*, Удружење правника Србије, Београд, бр. 12/2003, стр. 817.

³ „Међутим, ни за једну Народну скупштину, ма колико она била у супротности са вољом бирача не би се могло рећи да њено постојање може бити опасно по јавни поредак и државну безбедност, односно да угрожава јавне интересе“: – Вид. у: Радивој Ђисаловић, *Распуштање Народне скупштине*, Штампарија „Напредак“, Панчево, 1939, стр. 20.

⁴ Милан Пилиповић, „Институт распуштања парламента у државама – бившим југословенским републикама – Примјер Републике Словеније, Републике Хрватске, Републике Србије, Црне Горе“, *Правни живот*, Удружење правника Србије, Београд, бр. 12/2011, стр. 944.

радом након распуштања и расписују се избори за нови парламентарни састав⁵. Који ће тачно орган извршне власти имати могућност да распусти парламент зависи од конкретне уставноправне норме која прописује ко је и под којим условима надлежан да то учини. Јасно је да се та конкретна уставноправна решења разликују међу државама, а између неких држава постоје и преклапања у погледу начина регулисања распуштања парламента. Само гарантовање права извршне власти да распусти парламент не значи да ће увек постојати равнотежа између законодавне и извршне власти јер је у пракси многих парламентарних демократија данашњице приметна надмоћ владе у политичком животу у односу на утицај и важност самог парламента у демократском друштву. „Све већи утицај политичких партија у образовању изборне воље грађана, утицај медија и јавног мњења уопште, комбиновани са овлашћењем извршне власти да распусти парламент, довели су до слабљења позиције парламента у савременим парламентарним системима“⁶. „Криза парламентаризма постала је опште стање у демократијама у којима влада своју егзистенцију дугује парламенту. Она је узрокована објективним и константним околностима који су као клима (не могу се променити, може им се само прилагодити). Временом су, међутим, изникли нови, мање или више, успешни механизми (критички орјентисана јавност, „глас струке“, активнији утицај опозиције...) којима се надокнађује ова аномалија“⁷. Влада је најчешће орган који утврђује и активно води политику државе на националном, али и међународном нивоу, „влда доноси правила која дубоко утичу на наше животе“⁸, а модерни парламенти представљају бројна гломазна тела која су под контролом политичких партија и богатих појединаца. У парламентарном систему власти, најважније је одговорити на питања који органи учествују у распуштању парламента, да ли распуштени парламент ипак може да обавља неке послове и уколико може који су то послови, као

---

⁵ Маријана Пајванчић, *Парламентарно право*, Фондација Конрад Аденауер, Београд, 2008, стр. 110.

⁶ Сандра Пајић Шавија, „Распуштање парламента у уставима европског парламентаризма“, *Цивитас – часопис за друштвена истраживања*, Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, бр. 5/2013, стр. 250.

⁷ Саво Манојловић, „Три легислативна изазова српске данашњице“, у зборнику реферата са стручног скупа: *Унапређивање квалитета законодавног поступка у Народној скупштини* (приредили: Љубица Ђорђевић, Александра Поповић), Фондација Конрад Аденауер, Београд, 2010, стр. 68.

⁸ John Aneurin Grey Griffith, *Legislation, The Commons in Transition: By Members of the Study of Parliament Group*, Edited by A. H. Hanson and Bernard Crick, Collins Clear-Type Press, London and Glasgow, 1970, p. 23.

и који су разлози за распуштање парламента. Одговор на прво питање је у уставима модерних демократија јасно одређен. Овлашћење за распуштање парламента може припадати органу извршне власти - шефу државе и/или влади, органу законодавне власти – парламенту (тзв. самораспуштање), а до распуштања парламента може доћи и по сили устава када наступе уставом тачно дефинисане околности. Када је овлашћење шефа државе да распусти парламент самосталне природе, он то може учинити увек када сматра да је то неопходно, из било којих побуда и мотива, легитимних и нелегитимних разлога, а чак некада и без разлога. Често ће то чинити у ситуацији неподударања председничке и парламентарне већине (тзв. кохабитација) јер тада шеф државе жели да укаже народу да је политика коју заступа парламентарна већина, а која је супротна његовој политици, неадекватна и лоша за државу из одређених разлога. У овој ситуацији шеф државе користи уставом дозвољени покушај у намери да на наредним изборима обезбеди парламентарну већину која ће му одговорати у политичком смислу и беспоговорно извршавати све његове политичке идеје. Такође, постоје случајеви и када одлуку о распуштању парламента доноси влада самостално, што је ретко заступљено у пракси иако највише одговара природи парламентаризма.⁹ Под самораспуштањем парламента подразумева се ситуација у којој сам парламент, или квалификованом или апсолутном већином својих чланова, доноси одлуку о престанку свог мандата пре његовог редовног истека, под условом да је та могућност изричито допуштена уставом. Овакви уставни су јасно ретки у пракси, али их је било током историје наше уставности.¹⁰ Могуће је да дође до распуштања парламента и по сили устава (*ex constitutione*) када наступе уставом тачно дефинисане околности, у ком случају распуштање парламента наступа аутоматски самим чином настанка тих околности без потребе за доношењем било које формално-правне одлуке конститутивног карактера, односно одлука коју би у том случају донео шеф државе била би декларативног карактера и у њој би само било наведено да је дошло

---

⁹ На пример, такво решење предвиђа Устав Црне Горе од 2007. године – вид. у: Милан Пилиповић, *Институт распуштања парламента у државама – бившим југословенским републикама – Примјер Републике Словеније, Републике Хрватске, Републике Србије, Црне Горе*, нав. дело, стр. 957-958.

¹⁰ Видети Устав Савезне Републике Југославије од 1992. године који је прописивао да Савезна скупштина може, двотрећинском већином посланика у оба већа, а на предлог најмање двадесет савезних посланика Већа грађана или најмање двадесет савезних посланика Већа република, одлучити да мандат посланика престане пре истека времена на које су изабрани.

до распуштања парламента по сили устава. До овог вида распуштања парламента најчешће долази у случајевима мењања устава у целини или делимично, немогућности формирања владе у уставом предвиђеном року и одржавања референдума на којем су се грађани негативно изјаснили о битном питању које је пред њих стављено.¹¹ У Републици Србији, одлуку о распуштању Народне скупштине доноси председник Републике на образложени предлог Владе који правно не обавезује председника Републике да распусти Народну скупштину. Председник Републике има дискреционо право да одлучи хоће ли распустити Народну скупштину. „Претња распуштањем може да буде значајно оруђе у рукама шефа државе и зато се у уставима подвргава посебним правилима, пре свега у погледу захтевања сагласности владе (која у ствари најчешће и иницира распуштање), као и рока за одржавање нових избора“.¹² У вези са наведеним, Устав Републике Србије од 2006. године у члану 109. прописује да „Председник Републике може, на образложени предлог Владе, распустити Народну скупштину“.¹³ Дакле, постојање предлога Владе је нужан процесни услов који мора бити испуњен да би председник Републике одлучио да ли ће одбити предлог Владе као неоснован или својим актом распустити Народну скупштину. „Председник Републике је дужан да у року од 72 сата донесе указ којим на образложен предлог Владе распушта Народну скупштину или да Владу и јавност обавести о томе да не прихвата предлог Владе“¹⁴, а Влада има слободу да процени из којих је разлога политички целисходно председнику Републике поднети предлог за распуштање Народне скупштине имајући у виду да у Уставу нису наведени разлози због којих она то може да предложи. Ствар је процене Владе у ком ће друштвено-политичком моменту то учинити, с тим да „председник Републике неће разматрати предлог Владе да се Народна скупштина распусти ако је Народној скупштини поднесен предлог да се Влади изгласа неповерење, ако Народна скупштина није прихватила Влади одговор на интерпелацију или ако је Влада поднела предлог да се гласа о

---

¹¹ Маријана Пајванчић наводи да се у компаративној пракси често као разлози за распуштање парламента по сили устава наводе и „неизгласавање буџета (Пољска, Хрватска), одсуство кворума на седницама парламента у одређеном временском периоду (Чешка, Словачка)“ – видети у: Маријана Пајванчић, *Парламентарно право*, нав. дело, стр. 110.

¹² Миодраг Јовичић, *Лексикон српске уставности 1804-1918*, Филип Вишњић, Београд, 1999, стр. 243.

¹³ Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 98/2006 и 115/2021.

¹⁴ Закон о председнику Републике, члан 21 став 1, *Службени гласник РС*, бр. 111/2007.

поверењу Влади¹⁵. У Републици Србији постоје и случајеви распуштања Народне скупштине по сили Устава када је председник Републике у обавези да је распусти независно од тога да ли њено распуштање сматра целисходним. У овим случајевима таксативно су у Уставу наведене ситуације када председник Републике има уставну дужност да распусти Народну скупштину. Председник Републике је дужан да указом распусти Народну скупштину и распише парламентарне изборе: „1) ако у року од 90 дана од дана конституисања не изабере Владу (члан 109. став 3); 2) ако не изабере нову Владу у року од 30 дана од изгласавања неповерења Влади (члан 130. став 4); 3) ако не изабере нову Владу у року од 30 дана од неизгласавања поверења Влади (члан 131. став 4); 4) ако не изабере нову Владу у року од 30 дана од дана констатације оставке председника Владе¹⁶. Имајући у виду да су у конкретном случају Уставом као највишим општим правним актом јасно прописане ситуације у којима председник Републике има уставну обавезу да распусти Народну скупштину, нејасно је из ког разлога законодавац понавља да је „председник Републике дужан да распусти Народну скупштину ако Народна скупштина у року од 90 дана од дана свог конституисања не изабере Владу или ако не изабере нову Владу у року од 30 дана од дана када је претходној Влади престао мандат¹⁷. Овакво поступање законодавца чини се сувишним, али и деградирајућим по уставне норме јер оне тиме постају законске норме.

3. ОГРАНИЧЕЊА РАСПУШТАЊА ПАРЛАМЕНТА

Механизам распуштања парламента није неограниченог карактера. „Парламент, као и друга законодавна тела, служи као копча између грађана и владе, а копча можда није увек јака¹⁸. Устави често

¹⁵ Исто, члан 21 став 2.

¹⁶ Ратко Марковић, *Уставно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2009, стр. 317. На овом месту Р. Марковић цитира, у заградама наведене, чланове Устава Републике Србије од 2006. године. Поређења ради, Владан Кутлешић наводи да је у Мађарској „распуштање парламента одлуком председника Републике могуће само у два случаја: прво, ако Парламент најмање четири пута (у једној години) изгласа неповерење влади, и друго, ако Парламент у року од 40 дана од изгласавања кандидата не изабере владу. Примећујемо да су оба случаја у великој мери објективизована и да указују на поремећаје у раду и нестабилност парламентарне већине, што и јесте разлог за проверу њиховог легитимитета на изборима“. – Владан Кутлешић, *Организација власти : упоредна студија устава бивших социјалистичких држава Европе*, Јавно предузеће Службени лист СРЈ, Београд, 2002, стр. 71-72.

¹⁷ Закон о председнику Републике, члан 22.

¹⁸ Philip Norton, *Parliament in British Politics*, Palgrave Macmillan, London, 2013, стр. 11.

предвиђају одређене моменте када се распуштању не може прибећи од стране извршне власти, што значи да извршна власт не може да употреби овај механизам утицаја на законодавну власт увек када јој то одговара.¹⁹ Са становишта праксе, неспорно је да су предметна ограничења најјаснија онда када су таксативно дефинисана уставом. Тада не може доћи до различитих тумачења у погледу тога да ли се парламент у одређеном друштвено-политичком моменту може распустити. Међутим, дешава се и да ограничења примене распуштања парламента у одређеној држави произлазе из смисла самог устава или природе њеног парламентарног система. У том случају не постоји прецизна уставна норма којом би било предвиђено када не може доћи до распуштања парламента, што може довести до различитих тумачења у пракси. Каква год била ограничења примене овог института, заједничко свим ограничењима је да имају исти разлог увођења у уставни систем, а то је решавање политичког спора или озбиљног политичког питања и позивање народа да тај проблем реши на новим парламентарним изборима (тзв. „апел на народ“). Распуштању парламента не би требало приступати одмах након његовог конституисања јер организовање нових парламентарних избора представља велики финансијски издатак за државу. Такође, сама процедура подразумева и многе бирократске формалности које сам процес одржавања нових избора чине сложеним. У вези са наведеним, сматрамо да би наш Устав, поред постојећих забрана распуштања Народне скупштине за време ратног и ванредног стања или у ситуацији када је већ покренут поступак изгласавања неповерења Влади или када је Влада сама поставила питање свог поверења, требало допунити нормом која би гласила: „Народна скупштина не може бити распуштена док не протекне најмање једна половина њеног мандата“. Оваквим решењем спречило би се учестало распуштање парламента без одређеног разлога, на основу нечије воље или политичког хира, што би довело до континуитета уставних институција у знатно већој мери него што је

---

¹⁹ Упркос наведеним ограничењима, важно је рећи да је доношење акта о распуштању парламента најчешће овлашћење шефа државе као дела извршне власти. „То је логична последица уставноправног положаја овог органа односно његове традиционалне улоге у парламентарном систему ... шеф државе и јесте најпозванији да да коначну реч о томе да ли је спор у односима парламента и владе такве природе да тражи разрешење пред бирачким телом. Ово овлашћење шефа државе може бити искључиво у његовим рукама, као што је у Француској, или може бити активирано само уз формални предлог владе, као што је у Уједињеном Краљевству“. Вид. у: Слободан Орловић, Наташа Рајић, „Распуштање парламента – вршење или злоупотреба уставних овлашћења“, у зборнику радова *Collected papers*, Правни факултет у Новом Саду, Нови Сад, бр. 4/2018, стр. 1548.

данас случај у одсуству ове забране распуштања парламента. Чињеница је да не постоји могућност да током краћег временског периода изабрана парламентарна већина оствари значајније успехе. Свакако и да у том краћем периоду између свеже конституисаног парламента и народа као носиоца суверености постоји висок ниво слагања и подударности у погледу њихових воља.²⁰ Сваки превремени парламентарни избори пре истека најмање једне половине мандата тек конституисаног парламента чине саме парламентарне изборе бесмисленим јер се учесталим распуштањем парламента без озбиљног разлога и остале државне институције несумњиво доводе у стање дисфункционалности. Неспорно је да се такво хаотично „стање“ међу представницима народа у парламенту пресликава и на саме грађане као носиоце суверености, а тиме и на друге државне институције чинећи их дисфункционалним, што доводи до друштвене нестабилности и кризе уставних институција и система власти. Уколико Народна скупштина као највише законодавно тело не може да оствари иоле значајан континуитет у свом раду у једном парламентарном сазиву, поставља се питање смисла одржавања парламентарних избора који су довели до тог парламентарног сазива. Тада је упитан и смисао мандата народних посланика који у нашем уставном систему, као и мандат Владе, трају четири године. Стога, ваљало би органима извршне власти у Републици Србији „везати“ руке у некој будућој уставној реформи у погледу тренутка употребе механизма распуштања Народне скупштине. Постојећа уставна празнина у том смислу отвара могућност злоупотребе механизма распуштања Народне скупштине од стране извршне власти, што може довести до стања друштвене анархије и политичке нестабилности. Јасно је да Влада не би требало да има могућност да у сваком тренутку искористи моћно средство распуштања Народне скупштине које има у рукама. Међутим, то би јој, према нашем ставу, свакако требало омогућити у другој половини мандата Народне скупштине у случају потребе и постојања оправданих разлога. Док траје поступак утврђивања политичке одговорности Владе није могуће распуштање Народне скупштине у Републици Србији, што је у духу парламентаризма. Супротна могућност била би противна начелима парламентарне

---

²⁰ Такву забрану, али за период од шест месеци од конституисања новог парламента и последњих шест месеци легислатуре парламента, прописивао је Устав Савезне Републике Југославије од 1992. године у члану 85. став 1. наводећи да се Савезна скупштина није могла распустити у првих и последњих шест месеци мандата“. Вид. у: Устав Савезне Републике Југославије, *Службени лист Савезне Републике Југославије*, бр. 1/92.

демократије и принципима политичке културе. Са друге стране, чињеница је да Влада током трајања свог мандата неће бити „на иглама“ уколико има стабилну парламентарну већину иза себе јер у том случају неће доћи до покретања поступка изгласавања њеног неповерења. Оно што је сигурно јесте да се политичка клима у условима вишепартијског система у једном друштву рапидно мења протеклом времена. Самим тим ће и учесталост примене механизма распуштања парламента зависити од укупних политичких околности и прилика у држави у датом тренутку, али и од стабилности уставног поретка и начина функционисања његових институција. Са друге стране, постоје државе које забрањују извршној власти да прибегава распуштању парламента из истог разлога. „Недопустиво је да се два пута апелује на народ због исте ствари. Ако је народ као суверен једном пресудио, та пресуда је коначна и неопозива. Ипак, могуће је одступање од ове забране кад после превремених парламентарних избора не може да се у одређеном временском периоду формира коалициона влада. У том случају, не преостаје ништа друго него да се распусти нови парламент, како би се на новим изборима добио нешто друкчији изборни резултат, онај који ће омогућити формирање владе“.²¹ Постоје и државе у којима „парламент не може бити распуштен док траје поступак смене председника републике (Русија) као и у периоду од последњих шест месеци пре избора председника републике (Румунија)“.²²

Упркос многобројним разлозима наведеним у теорији уставног права, Устав Републике Србије од 2006. године не дефинише разлоге за распуштање Народне скупштине у ситуацији када је распушта председник Републике на образложени предлог Владе, што би значило да Влада треба политички да процени у којим ситуацијама би њен предлог за распуштање Народне скупштине био неопходан и оправдан. Предлог Владе упућен председнику Републике да распусти Народну

---

²¹ Владан Петров, *Парламентарно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2015, стр. 149. У овој ситуацији одступања од правила забране распуштања парламента из истог разлога, спорно је да ли је реално очекивати да ће се на новим изборима постићи друкчији изборни резултат него претходног пута, имајући у виду да у једном друштву није ни најмање лако превазићи отворене политичке сукобе између различитих политичких опција, односно питање је да ли су оне спремне да, за разлику од претходних избора, након нових избора учине одређене уступке, превазиђу постојеће међусобне сукобе и разлике у својим политичким идеологијама не би ли формирале, или макар покушале да формирају, стабилну владу. Биће да је ово дилема у погледу које не постоји универзалан тачан одговор јер све зависи од конкретних политичких прилика у свакој држави понаособ у одређеном друштвено-политичком тренутку.

²² Маријана Пајванчић, *Парламентарно право*, нав. дело, стр. 112.

скупштину не значи да ће она и бити распуштена јер распуштање зависи од процене и одлуке председника Републике. Он може, али и не мора, да уважи Владин предлог за распуштање Народне скупштине. Са тим у вези, сматрамо да важећи Устав Републике Србије не би требало допунити дефинисањем тачних разлога за распуштање Народне скупштине одлуком председника Републике на образложени предлог Владе. Свако таксативно навођење тих разлога не би било у складу са природом и смислом механизма распуштања парламента. Не постоји савршен уставотворац који би методом таксативне еnumerације у уставу обухватио апсолутно све разлоге који би у одређеном друштвено-политичком тренутку распуштање учинили оправданим и потребним. Што се теоријских решења тиче, разлози за распуштање парламента могли би се поделити на легитимне и нелегитимне. Легитимни разлози би постојали у ситуацијама када влада нема подршку парламента, када је председник републике²³ у сукобу са парламентом па одлучи да га распусти не би ли решио тај сукоб, а такође и када дође до неподударења воља парламента и бирачког тела (па се превремени парламентарни избори намећу као једино могуће решење насталог проблема). Поред тога, легитимни разлози би постојали и у ситуацији када постоји потреба Владе да пита народ да ли је сагласан са досадашњим оствареним резултатима и правцем државне политике који се спроводи, али и када постоји сукоб између политичких партија које чине коалицију на власти па нема могућности успостављања стабилне парламентарне већине неопходне за формирање кохерентне владе. Нелегитимни разлози би постојали у ситуацији распуштања парламента без оправданог разлога, односно на основу самовоље председника републике без неког конкретног и оправданог разлога, а такође и у ситуацији када нема образложења заснованог на правним аргументима и ваљаним политичким проценама Владе. Нелегитимни разлог за распуштање парламента постојао би и у ситуацији када се одмах након одржавања избора и формирања парламента, или чак и пре одржавања парламентарних избора, најављује његово распуштање после извесног временског периода од почетка трајања мандата. Тиме се унапред „скраћује“ мандат парламента који по нашем Уставу траје четири године (што доводи у питање смисао те саме уставне норме која

---

²³ „Распуштање парламента је једно од снажних уставних овлашћења дато шефу државе с циљем да и на тај начин утиче на ефикасан, коректан и законит рад парламента. То није честа мјера коју шеф државе предузима, али се користи“. Вид. у: Рајко Кузмановић, *Нови есеји о уставности и државности*, Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2010, стр. 281.

очигледно у том случају постаје превазиђена у пракси). У овој ситуацији долази и до хаотичног делања саме Владе која у сваком тренутку трајања свог мандата може да очекује превремене парламентарне изборе који могу довести до промене њеног састава (а можда и до промене политичког режима на власти), што несумњиво може негативно утицати на рад и ефикасност саме Владе. Изузетак су поједини министри који можда ефикасније раде под „притиском“ и у неизвесности која их стално држи „будним“. Могуће је да то стање будности управо и представља мотив „скраћивања“ мандата парламента пре одржавања парламентарних избора који доводе до његовог конституисања. „Сигурна“ позиција током целог мандата често може поједине носиоце власти удаљити од озбиљнијих резултата у раду. Независно од тога, поступање у смислу орочавања мандата парламента пре него што је исти конституисан несумњиво би представљало нелегитиман разлог за распуштање парламента.

4. ПРАВНА ПРИРОДА РАСПУШТЕНОГ ПАРЛАМЕНТА

Једно од најзначајнијих питања код распуштања парламента јесте питање да ли се парламент сматра обустављеним након распуштања или је, пак, реч о представничком органу који и након распуштања, до момента одржавања превремених парламентарних избора и избора новог парламента, може обављати одређене послове у оквиру својих уставом утврђених надлежности. Језичким тумачењем синтагме „распуштање парламента“ закључује се да је парламент распуштен, да више не постоји и да институција која је непостојећа не може да обавља функције и надлежности које је обављала док је постојала у уставном поретку. Наведена тврдња се, на први поглед, чини логичном и сама по себи не доводи до било каквих даљих дилема. Међутим, ствари нису баш тако једноставне приликом разматрања правне природе распуштеног парламента. Наиме, уколико парламент потпуно престане да постоји од тренутка када је распуштен, постојаће празнина у уставном поретку до тренутка конституисања новог парламента. То значи да неће бити обезбеђен ни континуитет уставне институције – парламента као народног представништва. Дакле, народ тада не би имао своје представнике у законодавној власти, а парламент као централна институција модерне представничке демократије не би постојао.²⁴ „Ово је, сматрамо,

---

²⁴ „Дуго времена парламент је оличавао „судбину демократије“ (Х. Келзен). Некад централни орган уставног система, данас је само један од актера уставне игре ... Ипак, српски парламент,

потпуно противно основном принципу на којем би сваки уставни систем требало да почива: реч је о континуитету уставних институција. Кад председник републике није у могућности да врши своје функције, било због болести, било због одсутности, било што је старом престао мандат, а нови није изабран, устав, по правилу, одређује ко ће вршити његову функцију. Најчешће је то председник парламента. Кад је једна влада у оставци, она врши дужност до избора нове. Из овога излази да уставни поредак не трпи било какве уставне вакууме²⁵. Дакле, јасно је да уставна празнина која би се појавила у периоду од распуштања парламента до конституисања новог парламента никако не би смела да потраје дужи временски период јер би постојала могућност да целокупну државну власт преузму органи извршне власти. То би, сасвим неспорно, довело до високе концентрације моћи и утицаја извршне власти у друштву и, обрнуто, до слабљења парламента. Како би се наведено спречило, обично је релативно кратак временски размак између распуштања парламента и одржавања нових парламентарних избора. Са друге стране, постоје аутори попут Слободана Јовановића и Јована Стефановића који заступају становиште да распуштени парламент престаје да постоји, али да у уставом тачно одређеним случајевима може да „оживи“. Ти случајеви као изузеци од правила морају таксативно и прецизно бити наведени у уставу јер би свако одсуство прецизне уставноправне регулативе довело до потешкоћа у пракси у погледу примене овог института, али и до немогућности парламента да донесе правно ваљану одлуку јер је правило да он када је распуштен не постоји. Стефановић је сматрао да једино устав, и то на изричит начин, може да „удахне нови живот“ распуштеном парламенту, те да се овај може састати и вршити све своје функције као да се ништа није десило, под условом да то устав допушта. Стефановић иде чак и корак даље од Слободана Јовановића, који је сматрао да распуштена скупштина може поново да се састане, али не и да одлучује. Према Стефановићу, устав може све, па и да распуштени парламент врати у првобитно стање до конституисања новог парламента.²⁶ Будући

односно Народна скупштина, није централна политичка институција. То престижно место у новом уставу припада Влади, јер овај орган „утврђује и води политику“. – Вид у: Владан Петров, „Народна скупштина у Уставу Србије од 2006 – неколико предлога за промену уставних одредаба“, *Развој правног система Србије и хармонизација са правом ЕУ: прилози Пројекту 2012 – колективна монографија*, Београд, 2013, стр. 265.

²⁵ Владан Петров, „Распуштање парламента“, *Права човека*, Human rights: Биро за заштиту слобода и права у Београду, Београд, бр. 1-2/2004, стр. 30-31.

²⁶ Цитирано према: Исто, стр. 28.

да је суштина самог устава да обезбеди уставни континуитет својих институција и тиме омогући адекватно функционисање целокупног уставног система у реалним друштвено-политичким оквирима²⁷, највећи број представника упоредне уставно-правне доктрине сматра да након распуштања парламент не престаје да постоји. Он тада најчешће неће заседати и доносити одлуке које иначе доноси у редовном току ствари када заседа у пуном капацитету. Према њима, распуштени парламент може да се састане поново све до конституисања новог парламента када је то неопходно јер он није непостојећи. Он постоји и може правно деловати иако је распуштен из тачно одређених разлога, а мандат народних посланика не престаје све док не дође до потврде (верификације) мандата народних посланика након одржавања нових парламентарних избора. Парламент стога може обављати све послове из своје надлежности. Најчешће ће то бити текући и неодложни послови, односно сви они послови чије би необављање од стране народних посланика у датом тренутку проузроковало извесне штетне последице по функционисање државних институција и уставног поретка. Ако до момента одржавања нових парламентарних избора настане потреба да се реши криза обезбеђивања континуитета уставних институција која прети целокупном уставном поретку, а решење те кризе зависи искључиво од парламента, нема препрека да се распуштени парламент поново састане и донесе одговарајућу одлуку. Ова чињеница правда се потребом обезбеђивања уставног континуитета парламента као једног од најважнијих органа државне власти. Значај оваквог решења препознат је и у нашем уставном систему. „Народна скупштина која је распуштена врши само текуће или неодложне послове, одређене законом. У случају проглашења ратног или ванредног стања поново се успоставља њена пуна надлежност, која траје до окончања ратног, односно ванредног стања“.²⁸ Оваква уставна формулација показује да „је изричито одбачено схватање које се ослањало на суд Слободана Јовановића, да распуштена Скупштина више не постоји. Наиме, ослањајући се на Видовдански устав, Слободан Јовановић је тврдио да Скупштина која се распушта, не може се више састати као

---

²⁷ Као што Народна скупштина не може бити распуштена током ратног и ванредног стања, тако ни Устав Републике Србије од 2006. године као наш највиши општи правни акт не може бити промењен за време ратног и ванредног стања. У тим стањима важно је обезбедити државно јединство и уставни континуитет у функционисању политичких институција како би држава имала снаге да све своје напоре и капацитете усмери на повратак државе у редовно уставно стање. Видети члан 204. Устава Републике Србије од 2006. године.

²⁸ Устав Републике Србије, члан 109.

ни Скупштина којој је истекла периода, те је правило да Скупштина која се распустила, више не постоји.²⁹ Наведена уставна одредба указује да је у Републици Србији могуће да распуштена Народна скупштина обавља неке послове.

5. НЕКА ОТВОРЕНА ПИТАЊА

Имајући у виду постојећу уставноправну регулативу предметне проблематике у Републици Србији, јасно је да након распуштања Народна скупштина не престаје да постоји. Међутим, Законом нису прецизирани сви текући и неодложни послови које распуштена Народна скупштина може да обавља. Члан 52. Закона о Народној скупштини је поприлично кратак. Он само прописује да „у случају распуштања Народна скупштина, односно надлежни одбор Народне скупштине врши само текуће или неодложне послове, а нарочито: 1) решавање мандатно-имунитетских питања, 2) остваривање међународне сарадње у складу са овим законом, 3) поједине случајеве решавања материјално - статусних питања народних посланика и других изабраних и именованих лица, 4) ако су везани за законски рок или то налажу потребе државе“.³⁰ Језичким тумачењем цитиране законске норме јасно се закључује да се ради о пословима који су набројани примера ради (*exempli causae*). Наш став је да, по својој природи, напред наведени послови решавања мандатно-имунитетских питања, остваривања међународне сарадње у складу са овим законом и поједини случајеви решавања материјално-статусних питања народних посланика и других изабраних и именованих лица спадају у текуће послове. То су уобичајени, свакодневни послови неопходни за функционисање Народне скупштине и они су у напред наведеној законској норми дефинисани као примери текућих послова. Дакле, то нису апсолутно сви текући послови које распуштена Народна скупштина може да обавља, што значи да текући послови нису одређени по принципу *numerus clausus*. У текуће послове спадају, рецимо, и приједи страних парламентарних делегација, консултације које се обављају на нивоу парламентарних радних тела, комуникације са другим државним органима и организацијама, обављање административних, финансијских, помоћних

---

²⁹ Цитирано према: Ратко Марковић, „Устав Републике Србије из 2006 – критички поглед“, *Анали Правног факултета Универзитета у Београду*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, бр. 2/2006, стр. 18.

³⁰ Закон о Народној скупштини, *Службени гласник РС*, бр. 9/2010.

и сличних послова у службама парламента. У сваком случају, има простора да се у некој будућој законској реформи „појача“ круг таксативно наведених текућих послова прецизнијом регулативом како је напред и наведено. Сматрамо да би и неодложне послове требало прецизније одредити. У постојећој законској регулативи, неодложни послови које распуштени парламент обавља су, према нашем ставу, управо они послови наведени у последњој тачки цитираног члана 52. Закона о Народној скупштини, односно послови везани за законски рок или потребе државе. Народна скупштина обавља послове везане за законски рок онда када има обавезу да донесе одређене законе, односно да их измени или допуни у тачно одређеном року. На пример, Уставни закон за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 115/21 од 30.11.2021. године) у свом члану 2. предвиђа да ће се са усвојеним уставним променама у виду амандмана ускладити Закон о судијама, Закон о уређењу судова, Закон о јавном тужилаштву, Закон о високом савету судства и Закон о државном већу тужилаца у року од годину дана од дана ступања на снагу уставних амандмана. Дакле, кад би дошло до примене механизма распуштања Народне скупштине у том периоду од годину дана од дана ступања на снагу уставних амандмана, Народна скупштина би била у обавези да обави свој неодложан посао у законском року и усвоји промене наведених закона. Тиме би се исти ускладили са претходно усвојеним уставним амандманима у циљу усклађености прописа у нашем правном поретку.³¹ Са друге стране, неодложни послови које распуштени парламент може да обавља уколико то налажу потребе државе су, према нашем ставу, сви хитни послови од значаја за безбедност и одбрану земље и њено супротстављање војним и невојним изазовима, ризицима и опасностима. Ти послови не трпе одлагање јер би свако одлагање проузроковало ненадокнадиву штету по уставни поредак и безбедност државе. Уколико је наша држава изложена нападима оружаних снага друге суверене државе, па дође до проглашења ратног стања у нашој држави, успоставља се пуна надлежност до тада распуштене Народне скупштине како би држава у тешким временима имала парламент који дела у пуном капацитету. Док се не успостави та пуна надлежност (дакле пре проглашења ратног стања, у ситуацији непосредне ратне опасности), парламент и

---

³¹ Наведени пример је хипотетички, будући да су сви напред наведени правосудни закони усвојени, а да претходно није дошло до распуштања Народне скупштине Републике Србије.

док је распуштен може обављати неодложне послове у циљу заштите безбедности државе и опстанка њеног народа. Невојни изазови са којима се држава може сустрети док јој је парламент распуштен јесу, примера ради, разорни земљотреси и друге сличне природне катастрофе (поплаве, пожари итд.). У тим ситуацијама могуће је да парламент, иако распуштен, обавља неодложне послове и донесе неопходно хитне одлуке у циљу заштите живота и здравља људи и безбедности државе. Управо из наведеног разлога, општа формулација „потребе државе“ представља генералну клаузулу која омогућава народним посланицима да практично у сваком тренутку након распуштања парламента обаве одређени посао који је неодложне природе због своје изузетне хитности у смислу заштите државних и националних интереса. Уколико распуштени парламент тада не би имао могућност да функционише, постојао би висок степен вероватноће у погледу могућности наступања кризе уставних институција и далекосежних негативних последица у функционисању правног поретка државе и њеног политичког система. Мишљења смо да је нужно задржати постојећу уопштену формулацију „потребе државе“ у нашем закону јер обухвата широки спектар ситуација у којима распуштени парламент може делати обављајући неодложне послове. Законодавац није савршен и стога не може правном нормом таксативно предвидети апсолутно све ситуације у којима би било нужно делање распуштеног парламента у погледу обављања неодложних послова. У сваком случају, на уставотворцу је да све напред наведене дилеме и отворена питања у погледу механизма распуштања парламента реши у будућности не би ли, уважавајући мишљења и предложена решења релевантних представника домаће и стране уставноправне доктрине, уклонио или макар ублажио постојеће недостатке на које је у овом раду указано.³²

---

³² Међутим, „Народна скупштина Републике Србије, ни после четврт века од повратка Србије класичним вредностима парламентарне демократије, није успела да развије добру парламентарну праксу. Скупштинска сала је током расправа најчешће празна, а посланици владајуће већине су присутни само у дану за гласање“. Та инерција у поступању чланова парламента може довести до лоших нормативних решења у будућности, а свакако да она представља и један од разлога зашто се институцији распуштања парламента ретко приступало током наше уставне историје. Вид. у: Бојан Бојанић, Функције парламента у савременој уставној држави са освртом на Народну скупштину Републике Србије, *Научно-истраживачки пројекат „Начела добре владавине – начело правне сигурности и начело правичности“*, Правни факултет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 2016, стр. 451-452.

6. ЗАКЉУЧАК

Распуштање парламента је важно средство у рукама извршне власти. Оно може бити врло корисно употребљено у циљу решавање политичке кризе у друштву, а може бити и опасно уколико представља предмет злоупотребе од стране органа извршне власти. Тражити од народа као носиоца суверености да се изјасни на изборима и тиме реши политички сукоб који у друштву постоји чини се као прихватљиво решење. Народ је титулар суверености који има право да одлучује какву власт жели да има. Одлука народа је врховни закон за све политичке актере и органе и они ту одлуку морају беспоговорно поштовати као коначну. Међутим, механизму распуштања парламента не сме се приступати учестало и без преке потребе, већ само када је целисходно и легитимно да народ реши настали сукоб и сва спорна питања у функционисању политичке заједнице и њеног уставног система. Свако учестало коришћење овог механизма представља јасан показатељ озбиљне друштвене кризе и нестабилности државног правно-политичког система, а доводи и до бројних бирократско-административних и финансијских потешкоћа. Организација самих парламентарних избора подразумева обезбеђивање знатне суме новца и скопчана је са великим бројем правила и процедура које се морају испоштовати како би избори у потпуности били спроведени у складу са законом. Уколико се злоупотреби право распуштања парламента, државни буџет губи доста новца приликом одржавања парламентарних избора без оправданог разлога, чиме држава постаје економски слабија и тиме непожељније тло за привлачење капитала и инвестиција. Свака одлука о распуштању парламента доноси се када је по политичкој процени надлежних политичких органа целисходна у датом друштвено-политичком тренутку. Да ли ће се распуштање показати „исплативим“ за орган који је одлучио да распусти парламент зависи од свих фактора политичког процеса и укупне политичке климе у одређеној друштвеној заједници у одговарајућем политичком тренутку. Оно што је извесно јесте да се механизам распуштања парламента ретко користи у пракси у највећем броју држава света без обзира које услове устав одређене државе прописује за употребу овог механизма. Сматрамо да распуштени парламент мора да настави да обавља текуће и неодложне послове након распуштања све док се не конституише нови парламентарни сазив. То представља једини начин обезбеђивања уставног континуитета парламента као носиоца законодавне

ране власти. Међутим, појам текућих и неодложних послова није адекватно регулисан у важећем Закону о Народној скупштини, те би било пожељно Закон променити у смислу прецизирања текућих и неодложних послова које распуштена Народна скупштина може да обавља. Постојеће законско решење само наводи поједине примере тих послова. Уопштене законске формулације, попут текућих и неодложних послова који се у случају распуштања парламента обављају „ако су везани за законски рок или то налажу потребе државе“, треба задржати у Закону јер је немогуће таксативно навести апсолутно све ситуације обављања текућих и неодложних послова. Са друге стране, народним посланицима треба омогућити да увек након распуштања парламента, у случају потребе, обаве одређени посао хитне природе у циљу заштите правног поретка и државних интереса. Такође, таксативно навођење разлога за распуштање Народне скупштине одлуком председника Републике на образложени предлог Владе не би требало узети у обзир приликом неке будуће уставне ревизије јер навођење истих не би одговарало природи и смислу механизма распуштања парламента. Било би и немогуће Уставом дефинисати све ситуације у којима се распуштање Народне скупштине чини оправданим. У раду је наведено и из којих разлога Влада не би требало да има могућност да у сваком тренутку искористи моћно средство распуштања Народне скупштине које има у рукама, те се фиксирање временског периода током којег не може доћи до њеног распуштања чини нужним елементом неке будуће уставне реформе. Сматрамо да би забрана распуштања Народне скупштине у првој половини њеног мандата била прихватљиво решење које би онемогућило учестале парламентарне изборе, а тиме и политичку нестабилност у друштву. Недопустиво је да у било ком временском периоду држава нема парламент јер она тада трпи немерљиву штету у области свог законодавства, али и функционисања уставног и политичког система као целине. Додуше, влада не мора да се брани распуштањем парламента у парламентарном систему власти када су углавном прописани строги услови за изгласавање неповерења влади од стране парламентарне већине. Некада је и сама претња распуштањем парламента довољна да се влада одбрани од конкретног напада парламента. Чињеница је да ће свака модерна уставна демократска држава најбоље функционисати уколико њене уставне институције поступају у складу са својим надлежностима и овлашћењима у границама важећих прописа јер се искључиво на тај начин начело владавине права може остварити у пуном капацитету.

ЛИТЕРАТУРА

Батавељић Драган, *Упоредна анализа законодавне власти бивших југословенских земаља (Том I)*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2002.

Бојанић Бојан, *Функције парламента у савременој уставној држави са освртом на Народну скупштину Републике Србије*, у тематском зборнику: *Научно-истраживачки пројекат „Начела добре владавине – начело правне сигурности и начело правичности“*, Правни факултет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 2016, стр. 439-453.

Ђисаловић Радивој, *Распуштање Народне скупштине*, Штампарија „Напредак“, Панчево, 1939.

Јовичић Миодраг, *Лексикон српске уставности 1804-1918*, Филип Вишњић, Београд, 1999.

Кузмановић Рајко, *Нови есеји о уставности и државности*, Академија наука и умјетности Републике Српске, Бања Лука, 2010.

Кутлешић Владан, *Организација власти: упоредна студија устава бивших социјалистичких држава Европе*, Јавно предузеће Службени лист СРЈ, Београд, 2002.

Манојловић Саво, „Три легислативна изазова српске данашњице“, у зборнику реферата са стручног скупа: *Унапређивање квалитета законодавног поступка у Народној скупштини* (приредили: Љубица Ђорђевић, Александра Поповић), Фондација Конрад Аденауер, Београд, 2010, стр. 64-72.

Марковић Ратко, *Уставно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2009.

Марковић Ратко, „Устав Републике Србије из 2006 – критички поглед“, *Анали Правног факултета Универзитета у Београду*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, бр. 2/2006, стр. 5-46.

Орловић Слободан, Рајић Наташа, „Распуштање парламента – вршење или злоупотреба уставних овлашћења“, у зборнику радова *Collected papers*, Правни факултет у Новом Саду, Нови Сад, бр. 4/2018, стр. 1545-1557.

Пајванчић Маријана, *Парламентарно право*, Фондација Конрад Аденауер, Београд, 2008.

Пајић Шавија Сандра, „Распуштање парламента у уставима европског парламентаризма“, *Цивитас – часопис за друштвена истраживања*, Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, бр. 5/2013, стр. 246-261.

Петров Владан, *Парламентарно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2015.

Петров Владан, Народна скупштина у Уставу Србије од 2006 – неколико предлога за промену уставних одредаба, *Развој правног система Србије и хармонизација са правом ЕУ: прилози Пројекту 2012 – колективна монографија*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2013, стр. 265-272.

Петров Владан, „Распуштање парламента“, *Права човека, Human rights: Биро за заштиту слобода и права у Београду*, Београд, бр. 1-2/2004, стр. 9-37.

Петров Владан, „О еволуцији и значају парламента“, *Правни живот*, Удружење правника Србије, Београд, бр. 12/2003, стр. 817-827.

Пилиповић Милан, „Институт распуштања парламента у државама – бившим југословенским републикама – Примјер Републике Словеније, Републике Хрватске, Републике Србије, Црне Горе“, *Правни живот*, Удружење правника Србије, Београд, 12/2011, стр. 943-960.

Релеке Герд, „Сувереност, сувереност државе, сувереност народа“, *Трети програм: избор*, Радио Београд, Београд, бр. 3-4/2007, стр. 173-189.

Griffith John Aneurin Grey, *Legislation, The Commons in Transition: By Members of the Study of Parliament Group, Edited by A. H. Hanson and Bernard Crick*, Collins Clear-Type Press, London and Glasgow, 1970.

Gordon Strathearn, *Our parliament*, The Hansard Society, London, 1945.

Norton Philip, *Parliament in British Politics*, Palgrave Macmillan, London, 2013.

ПРАВНИ ИЗВОРИ

Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 98/06 и 115/21.

Устав Савезне Републике Југославије, *Службени лист Савезне Републике Југославије*, бр. 1/92.

Закон о Народној скупштини, *Службени гласник РС*, бр. 9/2010.

Закон о председнику Републике, *Службени гласник РС*, бр. 111/2007.

Marko Andrun

DISSOLUTION OF PARLIAMENT UNDER THE CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF SERBIA SINCE 2006: SOME OPEN ISSUES

Resume

This article covers four parts. In the first part of the paper, they are explained in the most important paragraphs of the powers to dissolve the parliament in order to form the basic theoretical framework of this constitutional mechanism of termination of the mandate of the parliament before the expiry of the mandate of its members, with special reference to its legal regulations in the Republic of Serbia. In the following parts of the paper, based on the previously established theoretical frameworks of the mechanism of dissolution of the parliament, it was pointed out the legal nature of the dissolved parliament and its limitations, and then discussed some open issues relating to the dissolved parliament in the Constitution of the Republic of Serbia since 2006 in order to give our opinion on the reasons for the dissolution of the parliament and what are the ongoing and urgent tasks that the dissolved parliament performs, what should be more clearly defined in some future revision of the constitution and laws in order to avoid in practice different interpretations and misinterpretations.

Keywords: parliament, dissolution of parliament, legal nature and restrictions of the dissolved parliament, urgent affairs of the dissolved parliament, reasons for the dissolution of parliament.